

Svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen 2011

Sammanfattning

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2010/11:27 Redogörelse för svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen och tre följdmotioner.

Utskottet anser att den nordiska stridsgruppen kommer att bidra till FN:s och det övriga internationella samfundets förmåga att agera snabbt och effektivt vid svåra humanitära kriser såväl i EU:s närområde som på mer avlägsna platser. Stridsgruppens beredskapsperiod inleds den 1 januari 2011 och omfattar sex månader. Förutom Sverige lämnar Estland, Finland, Irland och Norge olika typer av bidrag till stridsgruppen.

Utskottet föreslår i betänkandet att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att det är lämpligt att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om hur Sverige ska bidra till EU:s stridsgrupper efter 2011, att skrivelse 2010/11:27 läggs till handlingarna samt att samliga motioner avslås. I ärendet finns fem reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	5
Motionerna	5
Utskottets överväganden	6
Svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen 2011	6
Reservationer	12
1. Det svenska bidraget efter 2011, punkt 1 (V)	12
2. Finansieringen av en eventuell insats under NBG11, punkt 2 (V)	13
3. Sveriges roll i EU:s stridsgrupper, punkt 3 (SD)	13
4. Sveriges roll i EU:s stridsgrupper, punkt 3 (V)	14
5. En nordisk stridsgrupp under nordiskt kommando, punkt 4 (SD)	15
Särskilt yttrande	16
Det svenska bidraget efter 2011, punkt 1 (S, MP)	16
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Skrivelsen	17
Följdmotionerna	17

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Det svenska bidraget efter 2011

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att det är lämpligt att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om hur Sverige ska bidra till EU:s stridsgrupper efter 2011. Därmed avslår riksdagen motionerna 2010/11:Fö1 yrkandena 2 och 3 samt 2010/11:Fö2 yrkandena 1 och 3.

Reservation 1 (V)

2. Finansieringen av en eventuell insats under NBG11

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Fö1 yrkande 4 och 2010/11:Fö2 yrkande 2.

Reservation 2 (V)

3. Sveriges roll i EU:s stridsgrupper

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:Fö1 yrkande 1 och 2010/11:Fö3 yrkande 1.

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (V)

4. En nordisk stridsgrupp under nordiskt kommando

Riksdagen avslår motion 2010/11:Fö3 yrkande 2.

Reservation 5 (SD)

5. Svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen 2011

Riksdagen lägger skrivelse 2010/11:27 till handlingarna.

Stockholm den 2 december 2010

På sammansatta utrikes- och försvarsutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Urban Ahlin (S), Håkan Juholt (S), Cecilia Widegren (M), Walburga Habsburg Douglas (M), Åsa Lindestam (S), Hans Wallmark (M), Allan Widman (FP), Peter Jeppsson (S), Kerstin Lundgren (C), Kent Härstedt (S), Peter Rådberg (MP), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Jansson (SD), Ulrik Nilsson (M), Carin Runeson (S) och Torbjörn Björlund (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen informerar i skrivelse 2010/11:27 *Redogörelse för svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen 2011* om arbetet med den nordiska stridsgruppen inför och under beredningsperioden den 1 januari–30 juni 2011.

Skrivelsen har remitterats till försvarsutskottet. Utrikes- och försvarsutskotten har beslutat – med stöd av 4 kap. 8 § riksdagsordningen – att bereda skrivelsen i ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU).

Inom ramen för ärendets beredning ägde en föredragning rum inför utskottet den 25 november 2010 med deltagande av kabinettssekreterare Frank Belfrage m.fl. från Utrikesdepartementet, försvarsrådet Johan Raeder m.fl. från Försvarsdepartementet samt generallöjtnant Anders Lindström m.fl. från Försvarsmakten.

Bakgrund

Regeringen föreslog i proposition 2004/05:5 *Vårt framtida försvar* att Försvarsmakten skulle utveckla ett svenskt bidrag till en multinationell snabbinsatsstyrka under svensk ledning som en del av Europeiska unionens snabbinsatsförmåga. Inriktningen var att förbandet skulle vara operativt senast den 1 januari 2008. Regeringens förslag om internationell förmåga antogs av riksdagen (bet. 2004/05:FöU4 s. 89–90, rskr. 2004/05:143).

Sverige, Estland, Finland och Norge undertecknade den 23 maj 2005 ett samförståndsavtal om den nordiska stridsgruppen. Sedan dess har också Irland anslutit sig till samarbetet.

Försvarsutskottet har anfört i ett betänkande att utskottet utgår från att regeringen successivt informerar riksdagen om hur arbetet med att bygga upp en svensk snabbinsatsförmåga framskrider (bet. 2004/05:FöU4).

I regeringens skrivelse *Redogörelse för svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen* (skr. 2007/08:5) av den 11 oktober 2007 informerade regeringen riksdagen om arbetet med den nordiska stridsgrupp som skulle stå i beredskap första halvåret 2008. I skrivelsen informerade även regeringen om att Sverige anmält sin avsikt att delta i en andra stridsgrupp med beredningsperiod första halvåret 2011. Regeringen angav även i budgetpropositionen för 2009 att Sverige åter skulle ta ramnationsansvar 2011.

Riksrevisionen har granskat förbandsuppbyggnaden av stridsgrupp NGB08 och redovisat resultatet i granskningsrapporten *Den nordiska stridsgruppen 2008 – en del av EU:s snabbinsatsförmåga* (RiR 2010:20) daterad den 20 oktober 2010.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Regeringen informerar i skrivelse 2010/11:27 *Redogörelse för svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen 2011* om arbetet med den nordiska stridsgruppen inför och under dess beredskapsperiod den 1 januari–30 juni 2011. Regeringen redogör för stridsgruppernas roll inom ramen för Europeiska unionens militära krishanteringsförmåga och beskriver den nordiska stridsgruppens planerade sammansättning, Sveriges roll som ramnation samt beslutsprocessen vid en insats med stridsgruppen.

Motionerna

I kommittémotion 2010/11:Fö2 *yrkande 1* betonar *Socialdemokraterna* att det ska vara riksdagen, och inte regeringen, som beslutar om svenskt deltagande i EU:s stridsgrupper.

I *yrkande 2* i samma motion begär *Socialdemokraterna* att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med en närmare redovisning om hur en eventuell insats av förbundet ska finansieras.

Vidare i *yrkande 3* i samma motion anför *Socialdemokraterna* att Sverige inte ska vara en ramnation inom EU:s stridsgrupper fram t.o.m. 2014.

I kommittémotion 2010/11:Fö3 *yrkande 1* uppger *Sverigedemokraterna* att Sverige bör avsäga sig deltagande i ytterligare beredskapsperioder för EU:s stridsgrupper.

I *yrkande 2* i samma motion anför *Sverigedemokraterna* att Sverige bör undersöka möjligheten att tillsammans med de nordiska länderna upprätta en stående stridsgrupp under nordiskt kommando för fredsbevarande insatser.

I kommittémotion 2010/11:Fö1 *yrkande 1* anför *Vänsterpartiet* att Sverige inte ska delta i Nordic Battle Group (NBG) då det är en del av EU:s militarisering. Sverige är officiellt fortfarande alliansfritt, men genom bl.a. NBG har Sverige frångått sitt gamla krav på att militära insatser från Sveriges sida internationellt alltid ska ha FN-mandat. Sverige bör därför lämna samtliga åtaganden i NBG.

I *yrkande 2* i samma motion betonar *Vänsterpartiet* att det är synnerligen angeläget att beslutet om stridsgruppen NBG 2011 föregås av ett beslut i riksdagen på samma sätt som skedde inför den nordiska stridsgruppen 2008.

I *yrkande 3* i motionen framhäver *Vänsterpartiet* att Sverige inte ska vara en ramnation inom EU:s stridsgrupper fram t.o.m. 2014.

Slutligen i *yrkande 4* kräver *Vänsterpartiet* att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med en närmare redovisning av hur en eventuell insats av förbundet ska finansieras.

Utskottets överväganden

Svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen 2011

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att det är lämpligt att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om hur Sverige ska bidra till EU:s stridsgrupper efter 2011, att skrivelse 2010/11:27 läggs till handlingarna samt att samliga motioner avslås.

Jämför reservationerna 1 (V), 2 (V), 3 (SD), 4 (V) och 5 (SD) samt särskilt yttrande (S, MP).

Inledningsvis vill utskottet betona att Sveriges framtida säkerhet bygger på gemenskap och samverkan med andra länder. Utskottet vill även framhäva att för svenskt vidkommande intar EU en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik.

Det är, enligt utskottet, angeläget att EU genom en bred och effektiv utrikespolitik står väl rustat för att möta de globala utmaningar som Europa och världen står inför. Utskottet konstaterar att det utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet inom EU, inklusive krishantering och fredsfrämjande insatser, är under fortsatt stark tillväxt. EU:s roll i internationell krishantering har förstärkts markant de senaste åren, och antalet militära och civila insatser inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) fortsätter att öka. En stark politisk drivkraft inom unionen har varit att genom krishanteringsengagemanget underbygga EU:s strävan att utveckla sin aktörsroll på ett globalt plan. Utskottet anser att Sverige aktivt bör bidra till såväl den konceptuella som den operativa utvecklingen av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP) och driva på utvecklingen av Europeiska unionen som global aktör.

Utskottet konstaterar vidare att Sverige genom ett aktivt deltagande och betydande bidrag till de militära och civila insatser som lanserats inom ramen för GSFP, har kommit att spela en framträdande roll för GSFP:s utveckling. Arbetet med att även fortsättningsvis förbättra EU:s civila och militära krishanteringsförmåga är viktigt för att kunna svara på den efterfråga som finns på EU:s engagemang i internationell fredsfrämjande verksamhet.

Det är utskottets uppfattning att EU:s militära och civila krishanteringskapacitet – där stridsgruppen kompletterar unionens diplomatiska, ekonomiska och biståndspolitiska verktyg – bidrar till FN:s och det övriga internationella samfundets förmåga att agera snabbt och effektivt vid svåra humanitära kriser såväl i EU:s närområde som på mer avlägsna platser.

FN är självfallet ett centralt forum för Sveriges arbete med internationell fred och säkerhet. FN har det främsta ansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. En av GSFP:s viktigaste uppgifter är att ge stöd åt FN:s fredsfrämjande arbete. Ett nära samarbete mellan EU och FN är av största vikt. Samverkan med andra internationella och regionala organisationer spelar också en stor roll i detta arbete.

Utskottet noterar att ursprunget till EU:s stridsgrupper kan spåras till Europeiska rådets möte i Helsingfors i december 1999 då generella mål – Helsinki Headline Goal – för EU:s militära krishanteringsförmåga antogs. Dessa mål har sedermera, i juni 2004, ersatts av det s.k. Headline Goal 2010, vari de kvalitativa aspekterna av de militära instrumenten ytterligare betonas.

Utskottet konstaterar att Sverige vid EU:s kapacitetskonferens i november 2004 deklarerade avsikten att delta med en stridsgrupp tillsammans med Estland, Finland och Norge, med beredskap våren 2008. Under 2007 anslöt sig även Irland till den nordiska stridsgruppen.

Enligt utskottet har Sverige en roll att fylla inom EU:s snabbinsatsberedskap. Försvarsmakten bör enligt det sammansatta utskottet periodvis kunna hålla ett snabbinsatsförband i hög beredskap motsvarande ramnationsansvaret i EU:s stridsgruppskoncept.

Utskottet har ovan refererat sin syn på Sveriges roll i EU:s stridsgrupper och kan konstatera att det har en annan uppfattning om grunderna för och behovet av svenskt deltagande i EU:s stridsgrupper även i framtiden än vad motionärerna från Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet har. Motionerna 2010/11:Fö3 yrkande 1 (SD) och 2010/11:Fö1 yrkande 1 (V) avstyrks därför.

Utskottet konstaterar att det i dag finns ett omfattande nordiskt utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete. En nordisk stridsgrupp sammansatt av enbart nordiska länder och under nordiskt kommando som ska utgöra hela den svenska militära internationella insatsen och inte vara större än 1 000 soldater som det föreslås i Sverigedemokraternas motion 2010/11:Fö3 yrkande 2 skulle emellertid kraftigt inskränka Sveriges möjligheter att agera för fred och säkerhet i vår omvärld och är därmed inte eftersträvävärt, varför yrkandet avstyrks.

Riksdagen antog genom försvarsutskottets betänkande 2004/05:FöU4 (rskr. 2004/05:143) regeringens förslag i proposition 2004/05:5 Vårt framtida försvar att Försvarsmakten skulle utveckla ett svenskt bidrag till en multinationell snabbinsatsstyrka under svensk ledning som en del av Europeiska unionens snabbinsatsförmåga. Inriktningen var att förbandet skulle vara operativt senast den 1 januari 2008. Arbetet med snabbinsatsstyrkan, numera kallad den nordiska stridsgruppen, har fortsatt sedan dess, inklusive den period då styrkan stod i beredskap under första halvåret 2008. I regeringens skrivelse *Redogörelse för svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen* (skr. 2007/08:5) av den 11 oktober 2007 informerade regeringen riksdagen om arbetet med den nordiska stridsgrupp som skulle stå i

beredskap första halvåret 2008. I skrivelsen informerade även regeringen om att Sverige anmält sin avsikt att delta i en andra stridsgrupp med beredskapsperiod första halvåret 2011.

Även i budgetpropositionen för 2009 informerade regeringen att Sverige åter skulle ta ramnationsansvar 2011, vilket fick stöd i försvarsutskottets betänkande 2009/10:FöU1. I betänkandet uttryckte försvarsutskottet sitt stöd till att Sverige tillsammans med Estland, Finland, Irland och Norge kommer att ställa en nordisk stridsgrupp till EU:s förfogande för en ny beredskapsperiod under det första halvåret 2011 (NBG11) med Sverige som ramnation (bet. 2009/10:FöU1). I försvarsutskottets betänkande anges att detta är i linje med vad försvarsutskottet framhöll i samband med det försvarspolitiska beslutet våren 2009, nämligen att Sverige har en roll att fylla inom EU:s snabbinsatsberedskap. Försvarsmakten ska enligt försvarsutskottet periodvis kunna hålla ett snabbinsatsförband i hög beredskap motsvarande ramnationsansvaret i EU:s stridsgruppskoncept.

Vad gäller det framtida svenska deltagandet i EU:s stridsgrupper noterar utskottet att regeringen i budgetpropositionen för 2011 (prop. 2010/11:1) har aviserat att den har för avsikt att ställa den nordiska stridsgruppen till EU:s förfogande för en ny beredskapsperiod under det första halvåret 2014 med Sverige som ramnation. Förberedelserna för nästa beredskapsperiod kommer att påbörjas under 2011. Den skrivelse som utskottet behandlar i detta betänkande rör den nordiska stridsgruppen 2011.

Utskottet konstaterar att regeringen sedan riksdagens beslut (rskr. 2004/05:143) om att utveckla ett svenskt bidrag till en multinationell snabbinsatsstyrka har informerat riksdagen löpande om möjliga beredskapsperioder för styrkan. I det fall stridsgruppen ska användas och sändas ut krävs ett godkännande av riksdagen enligt 10 kap. 9 § regeringsformen. Att riksdagen ger regeringen bemyndigande att sända en väpnad trupp på uppdrag i ett annat land är ett beslut som innebär ett betydande ansvar för den personal som ingår i styrkan och för de finansiella åtaganden det innebär samt ett långtgående politiskt åtagande mot EU och de övriga medverkande länderna. Det är därför viktigt att beslut om att ställa resurser i form av bidrag till EU:s stridsgrupper till förfogande är väl förankrade i riksdagen. I syfte att ytterligare tydliggöra denna förankring anser utskottet därför att det är lämpligt att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om hur Sverige ska bidra till EU:s stridsgrupper efter 2011. Detta föreslår utskottet att riksdagen ger regeringen till känna.

Utskottet betonar att ett fortsatt deltagande i EU:s stridsgrupper även efter 2011 är i linje med den roll som utskottet anser att Sverige har att fylla inom EU:s snabbinsatsberedskap. Med hänsyn till att regeringen bör återkomma till riksdagen om hur Sverige ska bidra till EU:s stridsgrupper efter 2011, ser utskottet emellertid inga skäl att i detta betänkande ta ställning till frågan om Sverige ska vara ramnation inom EU:s stridsgrupper under 2014. Motionerna 2010/11Fö2 yrkande 1 och 3 (S) och 2010/11:Fö1 yrkande 2 och 3 (V) avstyrks därmed.

Från och med den 1 januari 2011 övertar den nordiska stridsgruppen och en stridsgrupp ledd av Nederländerna (tillsammans med Finland, Litauen, Tyskland och Österrike) beredskapen under ett halvår.

Utskottet betonar vikten av att genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolutioner 1325 (2000) och 1889 (2009) om kvinnor, fred och säkerhet, 1612 (2005) och 1882 (2009) om barn i väpnade konflikter samt 1820 (2008) och 1888 (2009) om sexuellt våld i väpnade konflikter utgör självklara inslag i stridsgruppens utbildning och övriga förberedelsearbete, liksom vid en eventuell insats.

Utskottet konstaterar att hotbilden för den svenska personalen vid en eventuell insats kommer att variera. Försvarsmakten är skyldig att göra en hot- och riskbedömning för de insatser som utförs och vidta nödvändiga åtgärder med ledning av dessa bedömningar.

Utskottet fäster stor vikt vid säkerheten för all svensk personal och vid tillgång till kvalificerade sjukvårdsresurser för en eventuell insats i sin helhet. Utskottet noterar därför särskilt de sjukvårdsresurser med bl.a. avancerad kirurgkapacitet och sjuktransporter som avsatts. Utskottet förväntar sig att Försvarsmakten kommer att vidta åtgärder för att se till att även bemanningsläget för legitimerad sjukvårdspersonal (läkare och sjuksköterskor) är tillfredsställande.

Vad gäller den rättsliga grunden för EU:s snabbinsatsstyrka noterar utskottet att artikel 43 i fördraget om Europeiska unionen (FEU) anger vilka uppgifter en krishanteringsinsats inom ramen för GSFP kan ha. Dessa inbegriper gemensamma insatser för avrustning, humanitära insatser och räddningsinsatser, militära rådgivnings- och biståndsinsatser, konfliktförebyggande och fredsbevarande insatser, insatser med stridande förband vid krishantering, inklusive fredsskapande åtgärder och stabiliseringsinsatser efter konflikter. Alla dessa uppdrag kan, enligt artikel 43, bidra till kampen mot terrorism, inklusive genom stöd till tredjeländer i syfte att bekämpa terrorism på deras territorium.

En förutsättning för att den nordiska stridsgruppen, liksom andra EU-stridsgrupper, ska kunna användas i en internationell militär krishanteringsinsats är att insatsens mandat och ett eventuellt militärt ingripande sker i överensstämmelse med folkrätten. Militär våldsanvändning i en krishanteringsinsats får endast utövas vid samtycke från mottagande land, auktorisation av FN:s säkerhetsråd, självförsvar eller om det annars kan anses tillåtet enligt folkrätten.

Deltagandet i den nordiska stridsgruppen bygger på ett samförståndsavtal av den 23 maj 2005 mellan Sverige, Estland, Finland och Norge och sedan 2007 även Irland. I avtalet anges att beslut om en insats med den nordiska stridsgruppen fattas av EU samt att insättande av styrkan ska ske i enlighet med FN-stadgans ändamål och principer samt övriga regler och principer i folkrätten. Avtalet medför dock inga juridiska förpliktelser för parterna. Varje enskild stat beslutar suveränt om dess deltagande vid en eventuell krishanteringsinsats. Varje land i den nordiska stridsgruppen kom-

mer att behöva förankra beslut om en eventuell insats på nationell nivå. Detta sker på olika sätt i de olika samarbetsländerna. Ett FN-mandat är enligt irländsk lag nödvändigt för att Irland ska kunna sätta in sin trupp.

Av 10 kap. 9 § regeringsformen framgår bl.a. att riksdagens medgivande krävs för att en svensk väpnad styrka ska kunna sändas till ett annat land om det inte finns medgivande i lag eller om inte en skyldighet följer av en internationell överenskommelse eller förpliktelse som riksdagen godkänt. Någon sådan internationell överenskommelse eller förpliktelse som avses i bestämmelsen finns inte i detta fall.

Utskottet konstaterar vidare att den nordiska stridsgruppen kan komma att, använda våld utöver fredsbevarande styrkors rätt till självförsvar om det folkrättsliga mandatet så medger. Under sådana förhållanden kommer riksdagens medgivande att krävas för ett svenskt deltagande med en väpnad styrka i stridsgruppen.

Stridsgrupperna är EU:s primära militära snabbinsatsinstrument. De är skapade för att tidigt kunna ingripa i en krishärd. Utskottet noterar att en stridsgrupp ska kunna påbörja lösandet av uppgifter i insatsområdet senast 10 dagar efter att EU beslutat att inleda en krishanteringsinsats. Det är förmågan till snabbinsats som i första hand konstituerar stridsgruppernas särart – inte vilka uppgifter som de kan lösa. Stridsgruppernas begränsade storlek och därmed begränsade förmåga gör dem mer lämpliga i vissa situationer än i andra. Två stridsgrupper står i beredskap halvårsvis och ska kunna sättas in nästan samtidigt i två av varandra oberoende insatser.

Styrkan ska kunna stanna i insatsområdet i 30 dagar med möjlighet till förlängning i upp till 120 dagar om underhåll tillförs. En insats kan komma att fortgå efter beredskapsperiodens slut. Det är endast fråga om insatser utanför EU:s territorium, men det finns ingen formell begränsning var utanför EU:s territorium som stridsgrupperna kan användas. En radie om 6 000 kilometer från Bryssel har angivits som en planeringsförutsättning.

Utskottet konstaterar att EU:s beslutsprocess för krishanteringsoperationer, vilken redovisas ingående i skrivelse 2010/11:27 *Redogörelse för svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen 2011*, kan komma att ställa krav på ett mycket snabbt nationellt beslutsfattande. Utskottet noterar särskilt att EU ska kunna fatta beslut om att inleda en insats fem dagar efter att beslutet har fattats om att vidta åtgärder.

Utskottet noterar att regeringen och Försvarsmakten vid flera tillfällen har informerat riksdagen om arbetet med den nordiska stridsgruppen och att frågor om strategisk respektive taktisk transportkapacitet finns utförligt redovisade i skrivelsen. Utskottet förutsätter att riksdagen även i fortsättningen kommer att kontinuerligt informeras om stridsgruppens utveckling och användning.

Vad avser kostnaderna för NBG11 så som de har angivits i budgetproposition 2010/11:1 framhåller utskottet att dessa behandlas av försvarsutskottet i betänkande 2010/11:FöU1.

Det sammansatta utskottet konstaterar dock att regeringen i skrivelsen har angivit att utgifterna för beredskapsperioden de 6 månaderna första halvåret 2011 beräknas till omkring 430 miljoner kronor. Utgifterna för beredskap belastar anslag 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* under utgiftsområde 6 *Försvar och samhällets krisberedskap*.

Utskottet noterar att regeringen beräknar utgifterna för en insats om ca 1 600 svenskar i NBG till 1 100–1 500 miljoner kronor. Utgifterna för en eventuell insats belastar anslag 1:2 *Fredsfrämjande förbandsinsatser* under utgiftsområde 6 *Försvar och samhällets krisberedskap*. Vid ytterligare behov uppges regeringen planera för en omDispositionering av försvarsmaktens ordinarie anslag, genom anslagssparande eller genom anslagskrediter. Det sammansatta utskottet konstaterar att kostnaderna för att sätta in stridsgruppen beror på ett stort antal faktorer och att flera parametrar som är avgörande för att kunna göra en någorlunda rättvisande beräkning inte framgår förrän operationsplanen fastställts. Till dessa parametrar hör val av insatsområde, tillgång till hamnar och flygbaser, omfattning på insatsen, stridsgruppens uppgift och insatsens tidsutdräkt med flera. Sammantaget gör detta att det är svårt att komma med mer exakta beräkningar än vad regeringen redogjort för i skrivelsen. Utskottet utgår emellertid från att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen om finansieringen om en insats skulle bli aktuell. Därmed anser utskottet att motionerna 2010/11:Fö2 yrkande 2 (S) och 2010/11:Fö1 yrkande 4 (V) kan avstyrkas.

Utskottet föreslår mot bakgrund av det anförda att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Det svenska bidraget efter 2011, punkt 1 (V)

av Torbjörn Björlund (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:Fö1 yrkandena 2 och 3 samt 2010/11:Fö2 yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

Vänsterpartiet har påpekat, i motion 2008/09:140 Ett användbart försvar, att NBG har blivit ”en mycket kostsam historia”. Det har visat sig mer sant än vi då kunde se.

En nyligen genomförd granskning av Riksrevisionsen visar att kostnaderna för NBG 2008 fyrdubblades i jämförelse med den information som getts till riksdagen, från 1 miljard till 4 miljarder kronor, utan att Riksrevisionsen kunnat finna att beslut för denna omfattande kostnadsförordning tagits, varken av regeringen eller av Försvarsmakten, och än mindre av riksdagen, som har uppgiften att fatta ett sådant beslut.

Efter erfarenheterna från NBG 2008 var det enligt vår mening synnerligen angeläget att beslutet om stridsgruppen NBG 2011 föregås av ett beslut i riksdagen på samma sätt som skedde inför den nordiska stridsgruppen 2008. Motivet är att det är riksdagen som beslutar om vilka förband som Försvarsmakten ska organisera. Det nu gällande beslutet om dessa fattade riksdagen 2009 och avser förbandsutvecklingen t.o.m. år 2014.

Det är bra att riksdagen tillkännager att regeringen bör återkomma till riksdagen i frågan. Det ska vara tydligt att det är riksdagen som ska fatta beslut om deltagande i EU:s stridsgrupper.

Förra året aviserade regeringen att den avsåg att Sverige skulle komma att bidra till EU:s stridsgrupper genom ett svenskt bidrag till en brittiskt ledd stridsgrupp andra halvåret 2013. I år redovisar regeringen att den avser att bidra till EU:s stridsgrupper genom att Sverige – nu som ramnation – ska organisera en nordisk stridsgrupp första halvåret 2014.

Att delta i en av EU:s stridsgrupper, inte minst som ramnation, är ett långtgående politiskt åtagande mot EU och de övriga medverkande länderna. Det är vidare ekonomiskt betungande och organisatoriskt krävande för både insats- och grundorganisationen att delta i en sådan stridsgrupp, och inte minst att vara den ansvariga sammanhållande nationen. Därtill tillkommer de omfattande kostnaderna för en eventuell insats, vilka regeringen i skrivelsen i det nu aktuella fallet anger till 1,1–1,5 miljarder kronor. Därför bör det redovisas för riksdagen vilka konsekvenser ett sådant åtagande får för möjligheterna att genomföra den insatsorganisation som riksdagen har beslutat om och vilken påverkan på materielförsörjningen insatsen kommer att få.

Riksdagen bör därför tillkänna för regeringen som sin mening vad som anføres ovan om att Sverige inte ska vara en ramnation inom EU:s stridsgrupper fram t.o.m. 2014.

2. Finansieringen av en eventuell insats under NBG11, punkt 2 (V)

av Torbjörn Björlund (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:Fö1 yrkande 4 och 2010/11:Fö2 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi i Vänsterpartiet anser att redovisningen i skrivelsen av en eventuell insats av den nu aktuella stridsgruppen är bristande. Regeringen redovisar att en insats bedöms kosta 1,1–1,5 miljarder kronor. Dessa medel finns uppenbarligen inte i budgeten. Detta räknar regeringen med ska hanteras med olika finansiella knep, och sedan vill man igen ställa riksdagen inför fullbordat faktum. Detta är inte godtagbart. Regeringen bör därför skyndsamt återkomma till riksdagen med en betydligt noggrannare redovisning av hur utgifterna för en insats ska finansieras och vilka konsekvenser det för med sig. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

3. Sveriges roll i EU:s stridsgrupper, punkt 3 (SD)

av Mikael Jansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Fö3 yrkande 1 och avslår motion 2010/11:Fö1 yrkande 1.

Ställningstagande

Sveriges medlemskap i EU och genomförandet av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken har fått som praktisk följd att Sverige gradvis har förlorat sina möjligheter att på en grund av alliansfrihet försvara det egna territoriet.

Den nordiska stridsgruppen har tillsammans med övriga militärexpeditioner utrikes utgjort en gökunge i försvarsbudgeten. Samtidigt omvandlas försvaret materiellt och strukturellt till ett försvar som inte är anpassat att försvara vårt territorium. Reellt växer det svenska försvaret in i Natostrukturen.

Sverigedemokraterna motsätter sig denna utveckling och menar att Sverige i första hand bör bygga upp ett invasionsförsvar. Ett deltagande i den nordiska stridsgruppen är ett steg mot att avdela våra förband under främmande ledning, vilket inte är acceptabelt då vi vill bevara svensk självständighet.

Regeringen har framfört sin avsikt att utifrån erfarenheter från beredningsperioden 2011 organisera en andra stridsgrupp med start första halvåret 2014. Sverigedemokraterna motsätter sig ett sådant åtagande och anser att Sverige redan nu ska avsäga sig ett vidare deltagande.

Deltagandet i stridsgruppen 2011 är ett faktum. Om EU vill göra en insats med NBG11 så är det viktigt att riksdagen noga överväger sitt godkännande. Om förbandet väl är i insats kan händelserna annars utvecklas på ett sätt som avviker från den svenska synen på fredsbevarande och fredsframtvingande insatser.

4. Sveriges roll i EU:s stridsgrupper, punkt 3 (V)

av Torbjörn Björlund (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Fö1 yrkande 1 och avslår motion 2010/11:Fö3 yrkande 1.

Ställningstagande

Vänsterpartiet har redan tidigare föreslagit att Sverige inte ska delta i den nordiska stridsgruppen (NBG) då det är en del av EU:s militarisering. Sverige är officiellt fortfarande alliansfritt, men genom bl.a. NBG har Sverige frångått sitt gamla krav på att militära insatser från Sveriges sida interna-

tionellt alltid ska ha FN-mandat. Sverige bör därför avsluta samtliga åtaganden i organisationer som NBG (se motion 2007/08:U216). Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

5. En nordisk stridsgrupp under nordiskt kommando, punkt 4 (SD)

av Mikael Jansson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:Fö3 yrkande 2.

Ställningstagande

En stridsgrupp sammansatt av enbart de nordiska länderna och under nordiskt kommando är mer lämpad att uppfylla vår önskan att bistå när FN vädjar om hjälp att säkra fred. I den händelsen att en genuin nordisk stridsgrupp kan sättas upp bör den utgöra hela den svenska internationella militära insatsen. Sveriges andel i en sådan stridsgrupp bör motsvara vår befolkningsandel och inte vara större än 1 000 soldater.

Särskilt yttrande

Det svenska bidraget efter 2011, punkt 1 (S, MP)

Urban Ahlin (S), Håkan Juholt (S), Åsa Lindestam (S), Peter Jeppsson (S), Kent Härstedt (S), Peter Rådberg (MP) och Carin Runeson (S) anför:

Vi i Socialdemokraterna och Miljöpartiet betonar att det är viktigt att det är riksdagen som beslutar om ett eventuellt deltagande – och på vilket sätt det i så fall ska ske – i EU:s stridsgrupper, inte minst med hänvisning till de politiska åtaganden visavi EU och övriga länder som ett beslut innebär samt de ekonomiska konsekvenserna. Vi menar att ordningen bör vara sådan att regeringen måste begära riksdagens godkännande innan ett åtagande om deltagande i EU:s snabbinsatsstyrkor görs. Det är därför bra att det finns en majoritet för att regeringen ska återkomma till riksdagen i frågan.

Vi vidhåller vår kritik mot att Sverige tar ramansvar för den nordiska stridsgruppen 2011, men då beslutet nu är fattat accepterar vi det. Vi är även fortsatt kritiska mot att Sverige ska ha ramansvar för stridsgruppen 2014. Med tillkännagivandet att regeringen ska återkomma till riksdagen i frågan väljer vi emellertid att invänta den processen innan frågan avgörs slutligt.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2010/11:27 Redogörelse för svenskt deltagande i den nordiska stridsgruppen 2011.

Följdmotionerna

2010/11:Fö1 av Torbjörn Björlund m.fl. (V):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Nordic Battle Group, alliansfriheten och Sveriges deltagande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska vara riksdagen, och inte regeringen, som beslutar om svenskt deltagande i EU:s stridsgrupper.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inte ska vara en ramnation inom EU:s stridsgrupper fram t.o.m. 2014.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med en närmare redovisning av hur en eventuell insats av förbundet ska finansieras.

2010/11:Fö2 av Håkan Juholt m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska vara riksdagen, och inte regeringen, som beslutar om svenskt deltagande i EU:s stridsgrupper.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med en närmare redovisning av hur en eventuell insats av förbundet ska finansieras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inte ska vara en ramnation inom EU:s stridsgrupper fram t.o.m. 2014.

2010/11:Fö3 av Mikael Jansson och Richard Jomshof (båda SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör avsäga sig deltagande i ytterligare beredskapsperioder för EU:s stridsgrupper.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör undersöka möjligheten att tillsammans med de nordiska länderna upprätta en stående stridsgrupp under nordiskt kommando för fredsbevarande insatser.